

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 378

מישיבת ועדת הכספים

יום ג', ל' בחשון, התשמ"ז - 2.12.1986 - שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה:

א' י' שפירא - היו"ר
נ' ארד
י' ארידור
ש' בן-שלמה
פ' גרופר
ד' דנינו
א' ויינשטיין
י' כהן
י' מצא
ע' סולודר
ש' עמר
י' צבן
ח' קופמן
ח' רמון
מ' שטרית
א' שלום
ג' שפט
ד' תיכון

מוזמנים:

מ' פרידמן, י' קפלן, א' גבתון,
גב' מ' דאיבוג - משרד האוצר

מזכיר הוועדה:

א' קרשנר
א' דמביץ
א' דגני

הינועץ המשפטי לוועדה:
קצרנית:

סדר-היום:

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) - אמיסיות
שכר מנהלי הבנקים
שינויים בתקציב לשנת 1986
תקנות עידוד החסכון (תכנית חסכון דולר-מדד)
(תיקון מס' 5).

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה)

מ"מ היו"ר י' ארידור:

אני פותח את הישיבה.

על סדר היום צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה), הדנים בין היתר בהנפקות של בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט. על ההנפקות האחרות נדון בנפרד.

לפי אינפורמציה שקיבלתי ממזכיר הוועדה, הבנקים לא ביצעו אפילו את ההחלטה המתונה והמקילה שק ועדת הכספים -- (א' דמביץ: לפי בקשתם). נכון, זו החלטה שנתקבלה לפי בקשתם. והם מבזים את ועדת הכספים, ומעבר לזה מבזים את הכנסת.

אי לכך אני מציע שוועדת הכספים תקבל את ההחלטה הבאה: לא לאשר את ההנפקות המבוקשות; שנית, להזמין את מנהלי הבנקים לישיבה של ועדת הכספים כדי שימסרו דין וחשבון על ביצוע ההחלטה של ועדת הכספים.

י' מצא:

אמנם נתקבלה בוועדת הכספים החלטה שמנהלי הבנקים ימציאו לוועדה נתונים על השכר הכולל של העובדים הבכירים ולא באופן אישי. אני הצעתי הצעה אחרת שלא נתקבלה. אמרתי שאם אנחנו מבקשים לקבל נתונים על שכרם של עובדים בכירים בבנקים, אנחנו חייבים למען הסדר הטוב וכדי שהצדק גם יראה לתבוע שכל המוסדות הציבוריים יגלו את שכר עובדיהם, ובראש וראשונה לתבוע זאת מחברי הכנסת, שיגלו לאו דווקא את המשכורות שלהם, כי הן גלויות וידועות, אלא גם את ההכנסות הנוספות וההטבות השונות שהם מקבלים ממקורות שונים. לו הנתונים האלה היו נמסרים לציבור היינו יכולים לבוא בידיים נקיות אל מנהלי הבנקים וכתבוע מהם לגלות את שכרם.

אינני מתעלם מקיומה של החלטה כזו, אבל אינני חושב שאנחנו צריכים לנקוט בצעד שעלול לגרום נזקים לבנקאות שכא תוכל לצאת בהנפקות אלה וכך גם לא לתת את השירותים ללקוחות. הצעד שמציעים לנו לנקוט לא יפגע במנהלי הבנקים אלא בענף הבנקאות, ויחד עם זה גם בציבור הלקוחות של הבנקים, שעלולים להינזק מהסנקציות הכלכליות שאנחנו מבקשים לנקוט נגד הבנקים.

י' כהן:

אני חושב שכך מוסד ציבורי צריך לכבד את ההחלטות של ועדת הכספים. אבל אני בדרך כלל אינני נוקט במדיניות של הצגת תנאים אלא במקרים חריגים כאשר כלו כל הקיצים. בענין הבנקים קיבלנו החלטה. אינני זוכר אם הגבחנו את ביצועה בזמן.

היו"ר י' ארידור:

עובדה שההחלטה לא בוצעה.

י' מצא:

על ההחלטה הזו יש בקשה לרוויזיה.

י' כהן:

אם קבענו זמן לביצוע ההחלטה, והזמן הזה חלף, עלינו לומר לבנקים: לא עמדתם בהתחייבותכם, עד לביצוע ההחלטה לא נאשר כל בקשה שלכם. אם ביצוע ההחלטה לא הוגבל בזמן, אני מציע לקבוע עכשיו זמן ולומר להם שעד לאותו מועד הם חייבים לבצע את ההחלטה.

היו"ר י' ארידור:

מה הודיעו הבנקים? הם לא ביקשו דחיה נוספת?

א' קרשנר:

הם ביקשו להמציא נתונים גלובליים. הם לא התייחסו לתאריך.

י' כהן:

אני מציע לקבוע עכשיו מועד סביר לביצוע ההחלטה, ואם עד אז הם לא יגישו את הנתונים לא נאשר להם שום בקשה.

ג' שפט:

אני מבקש להעלות בעיה פרוצידורלית. אם אמנם ההחלטה של הוועדה שרירה וקיימת, אני בדעה שאיננו צריכים לאשר את ההנפקות.

היו"ר י' ארידור:

ההחלטה שרירה וקיימת.

ג' שפט:

חבר הכנסת דן תיכון ואולי גם חברי ועדה אחרים ביקשו ררויזיה על ההחלטה.

ד' תיכון:

הבקשה לרוויזיה נתקבלה.

היו"ר י' ארידור:

אסביר לך את המצב המשפטי.

ג' שפט:

שאלתי היא: אם יש בקשה לרוויזיה על החלטה של הוועדה, והבקשה מתקבלת, האם בינתיים ההחלטה מתבצעת?

היו"ר י' ארידור:

התשובה היא פשוטה מאד. לכל הדעות קיימת ההחלטה השניה של הוועדה, שהם ימסרו נתונים גלובליים. גם את הנתונים האלה הם עדיין לא מסרו לוועדה. אשר להחלטה הראשונה שעליה ביקש חבר הכנסת דן תיכון ררויזיה, ברגע שנתקבלה הבקשה לרוויזיה ההחלטה תלויה ועומדת. בדרך כלל לא מבצעים החלטה שעליה נתקבלה בקשה לרוויזיה.

ד' תיכון:

לכן ההחלטה הראשונה קיימת.

היו"ר י' ארידור:

לכל הדעות אחת משתי ההחלטות בוודאי קיימת.

גם את הנתונים על הממוצעים הם לא נתנו. יש בכך משום בזיון של הכנסת אם הם לא מבצעים החלטה של ועדת הכספים.

ג' שפט:

אם אמנם הוועדה מחליטה שהחלטתה השניה קיימת --

היו"ר י' ארידור:

היא לא צריכה להחליט על כך; ההחלטה קיימת.

ג' שפט:

אם ההחלטה קיימת, כפי שמודיע היושב-ראש, אני מצטרף להצעה לא לאשר את האמיסיות. אבל אני מבקש לקבל על כך גם חוות דעת של היועץ המשפטי של הוועדה.

י' צבן:

אני רוצה להתייחס לשאלה אם ההחלטה קיימת או לא ואיך צריך לנהוג. לכאורה יש לנו בעיה, כי על ההחלטה הקיימת יש בקשה לרוויזיה שאושרה על ידי הוועדה. אבל כאן לא מדובר בשתי אלטרנטיבות הנוגדות אחת את השניה. איננו מבקשים מהבנקים להשקיע עבודה בכיוון אחד ואחר כך בכיוון שני. הבקשה להגיש נתונים ממוצעים איננה של הוועדה, זוהי יוזמה של הבנקים. אם את מה שהם ביקשו הם אינם מסוגלים להמציא, מדוע אנחנו צריכים למהר ולאשר את ההנפקות שלהם. האם יש תאריך קובע לגבי ההנפקות? מה יקרה למשק אם ההנפקות יתאחרו?

פ' גרופר:

למי מיועדים כספי ההנפקות? הם מיועדים לקיבוצים, למושבנים, לתעשייה. כל איחוד בהנפקות עלול לסכן חלק גדול מהמשק.

גב' מ' דאיבוג:

הבעיה היא של מאזנים.

י' צבן:

אני חושב שאנחנו צריכים להכניס לתמונה את המפקחת על הבנקים. לנו אין שום כלים לבדוק את הנתונים האלה.

ד' תיכון:

אני רוצה לרענן את זכרוננו בשני נושאים, הנושא הראשון הוא נושא ההנפקות, והוא הנושא החשוב; והנושא השני שהוא לא פחות חשוב, הנושא של משכורות מנהלי הבנקים.

אנחנו חברי הוועדה התכנסנו ב-15 באוקטובר והחלטנו לדרוש את הנתונים. החלטה זו שדירה וקיימת, וגם נקבע מועד לביצועה - עד 20 בנובמבר. ב-20 בנובמבר היו צריכים מנהלי הבנקים לבוא לוועדה ולהגיש את הרשימות. אני מבין שחלק מהם עשה כן, וחלק אחר בחר לקיים שיחות עם היושב-ראש שבהן השתתף גם חבר הכנסת חיים רמון.

משנתפרסם העניין ביום חמישי לפני שבועיים ימים בעתונות, בא היושב-ראש לוועדה וניסה לשכנע כמה חברים שאין להעלות את הנושא לדיון כי הוא לא נכלל בסדר היום. אני הבינותי כי משלא הוצב הנושא בסדר היום, לא תתקיים עליו הצבעה. היושב ראש הבטיח לי שכל תתקיים הצבעה על שינוי כתב ההסמכה שנתנה הוועדה למנהלי הבנקים. להפתעתי הרבה, לאחר שעזבתי את הישיבה, הוצב הנושא על סדר היום. לצערי הרב, בניגוד לסדר הטוב, נתקבלה החלטה שמדברת על נתונים ממוצעים. אינני מבין את ההחלטה הזו. היא לא היתה חוקית.

י' כהן:

מה פירוש החלטה לא חוקית? זו החלטה שקיבלה הוועדה.

ד' תיכון:

ההחלטה לא חוקית קודם כל מפני שהנושא לא היה על סדר היום, ולכן לא היתה כל זכות או סמכות להצביע עליו.

י' כהן:

הנושא היה כלול בסדר-היום. היושב-ראש אמר בפירוש שהנושא יידון לקראת סוף הישיבה, ואמנם הוא נדון והיתה הצבעה.

ד' תיכון:

לא היתה רשות כאיש להעלות את הנושא לדיון לאחר שהוא לא הופיע בסדר היום. לכן ההצבעה שהתקיימה בנושא איננה חוקית.

אבל לא הסתפקתי בכך, כי לאחר מכן שמעתי שהיה דיון והיתה הצבעה. פניתי למזכיר הוועדה וביקשתי לעשות רוויזיה. הופתעתי לשמוע שהיושב-ראש אמר לאחד מחברי הכנסת לאחר כמה ימים שלא היתה בקשה לרוויזיה. כשחזרתי ארצה הפניתי את תשומת לבו של היושב ראש לבקשה לרוויזיה והוא נהג כהלכה בתחילת הישיבה וקיבל אוטומטית את הבקשה לרוויזיה. הוא אמר: על פי הנוהג אני מקבל את הבקשה לרוויזיה של דן תיכון. אין צורך לקיים דיון על כך. הופתעתי אתמול לשמוע שהוא חוזר בו פעם נוספת מהסכמתו לקבל את הבקשה לרוויזיה ולקיים דיון בנושא.

אני חוזר וקובע שהבקשה לרוויזיה נתקבלה על ידי היושב-ראש. אם הוא יכחיש זאת לא יהיה מנוס אלא לעיין בפרוטוקול של אותה ישיבה.

ועכשיו לגופו של עניין. הנושא של אמיסיות הופך לשערוריה ציבורית חסרת תקדים. אנחנו מדברים על רפורמה בשוק ההון ופתיחתו בפני גורמים שונים, ומה שעשינו שלמעשה ביטלנו מונופול ישן של הממשלה והעברנו אותו לשלושת הבנקים הגדולים. כתוצאה מהמעבר הזה - וכל התכנית היתה תכנית נסיונית שצריך היה לדווח על הצלחתה או כשלונה לוועדה - נתנו מונופול לשלושת הבנקים הגדולים לגייס כספים בבורסה. הם מגייסים את הכסף ועושים בו כבתוך שלהם. הם מנציחים שיעורי ריבית ממש רצחניים במשק בכלל ובתעשייה בפרט. התעשייה שאין לה ברירה והיא זקוקה לכסף הזה, נאלצת לשלם מחיר יקר עבור הכסף הזה.

לכן אני מציע לא לאשר את האמיסיות האלה, לקיים דיון בהשתתפות סגן שר האוצר שהוא אחראי על הנושא הזה והפך למבקר הגדול שכ המתרחש בתחום הזה, ולדאוג לכך שהרפורמה אכן תהיה אמיתית כדי שכל מי שיכול לגייס כסף בבורסה יעשה זאת בעצמו ויגייס את הכסף ביחיר נמוך בהרבה מהמחיר שהוא נתבע לשלם כאשר גיוס הכסף נעשה באמצעות הבנקים.

פ' גרופר:

אם אנחנו מחליטים ללכת בדרך מסוימת, אלך גם אני בה. אם נתקבלה כאן החלטה שלא השתתפתי בקבלתה שנקבל נתונים גלובליים על המשכורות של הבכירים בבנקים, והוועדה תעמוד על החלטתה, אתן את ידי לכך.

היו"ר י' ארידור:

גם את הנתונים האלה לא קיבחנו.

פ' גרופר:

נחליט היום מה לעשות כדי שנקבל את הנתונים.

אבל אם כל יום שני וחמישי תהיה בקשה לרוויזיה ונשנה את ההחלטות, לא אסכים לזה. אם רוצים לעשות ציד מכשפות, מדוע רק הבנקים? נדרוש נתונים על השכר מהוועד הפועל של ההסתדרות, מהסוכנות היהודית, מכולם.

אינני מבין את חבר הכנסת דן תיכון. על מה השתלטו הבנקים? המדינה היא שהחליטה לגייס בדרך הזו מיליארד דולר מקופת הגמל ומהציבור במקום לגייס אותו בחו"ל. לאחר שגוייסו 750 מיליון דולר במסגרת הזו, האם נתן ידינו להכשלת התכנית? אם יתקיים כאן דיון בנושא ויוחלט להפסיק את גיוס הכספים באמצעות ההנפקות האלה, זה ענין אחר. אבל לעשות כן בדרך עקיפה בשל החלטה אחרת שטרם בוצעה, זאת אינני מקבל. אינני מוכן בשל כך לפגוע בתעשייה ובחקלאות. לא אתן ידי לכך.

אם חבר הכנסת ארידור יציע שנודיע לבנקים שתוך שבוע ימים עליהם להמציא את הנתונים על השכר, ובינתיים נדחה את אישור ההנפקות, לכך אוכל להסכים. אבל לא מעבר לזה.

ע' סולודר:

אני תמיד מתנגדת באופן עקבי לכרוך יחד החלטות שאין כל קשר ביניהן, בבחינת מין בשאינו מינו. יש לנו דין ודברים עם מנהלי הבנקים. עדיין לא התקיים בוועדה הדיון על דו"ח ועדת-בייסקי, על השלכותיו. (י' ארידור: אין גם סיכוי שיתקיים). אבל אנחנו נוקטים כל הזמן בסנקציות נגד הבנקים, דרך מנהלי הבנקים.

י' ארידור:

אני חושב שמנהלי הבנקים נוקטים בסנקציות נגדנו.

ע' סולודר:

אינני מקבלת את השיטה. את מי אנחנו באים להעניש? מנהלי הבנקים כנראה אינם מתרגשים מזה. לוועדת הכספים יש כוח. ועדת הכספים יש לה כוח. היא יכולה להטיל סנקציות ולהשתיק את הפעילות במשק. אנחנו מענישים בכך את הגורמים הזקוקים לכספים האלה כמו אוויר לנשימה.

יש גם ויכוח שמתנהל גם מעל דפי העתונות אם ניתן מונופול לשלושת הבנקים לגייס כספים בברוסה. יש מי שטוענים שהממשלה הפכה לספק האשראי היחידי במשק. זה ויכוח לגיטימי. אם אנחנו רוצים לדון על שינוי המדיניות של האמיסיות, נאשר את האמיסיות שהובאו בפנינו ונקבע מועד לדיון על המדיניות הכוללת של שוק ההון. אבל אי אפשר כל פעם להפוך נושא לעילה לדחיית החלטות ולהטלת סנקציות.

א' וינשטיין:

אינני רוצה להביע דעה על הסוגיה. אם תהיה רוויזיה אצביע כפי שאצביע. יש לי עמדה.

היו"ר: א' י' שפירא

י' ארידור:

אדוני היושב-ראש, אנחנו מקיימים דיון על אמיסיות שמבקשים להנפיק שלושה בנקים, שביזו את ועדת הכספים, שעדיין לא המציאו את החומר שוועדת הכספים דרשה מהם. אני הצעתי - והיו דעות שונות - לא לאשר את ההנפקות האלה בלי להיכנס לגופו שלענין, מפני שאנחנו צריכים לשמור על כבודה של הכנסת ושל ועדת הכספים. כמו כן הצעתי להזמין את מנהלי הבנקים לישיבת הוועדה כדי שיסבירו לנו איך הם מרשים לעצמם לבזות את הוועדה.

עכשיו אני מבקש מהיושב-ראש להמשיך לנהל את הישיבה.

י' מצא:

רוב החברים הביעו דעתם נגד סנקציות.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מבין שחבר הכנסת ויינשטיין היה באמצע דבריו. בבקשה, תמשיך.

א' ויינשטיין:

בדיון עלו שתי בעיות, שאחת היא עקרונית. כמה חברים טענו שנושא האמיסיות טעון בדיקה, לאחר שהבנקים השתלטו על המערכת והפכו לספקי אשראי כמעט יחידים, והם מספקים את האשראי בריבית גבוהה. אני מצטרף לדעה הזו ויש לי נימוק נוסף לכך.

מפעל או חברה שרוצים לגייס הון בבורסה חייבים לחשוף עצמם בפני הרשות לניירות ערך. אם הבנקים הם המנפיקים או האמיסיות עבור המפעלים, אין חשיפה של אותם מפעלים. היום הבנקים שיש להם גם שליטה בחברות אלה הם המספקים להן את הכסף. אם יש חברות לחייבות כסף לבנק, ואנחנו מאשרים לבנק הנפקה של אמיסיה, הבנק ידאג לכך שכספי האמיסיה ישמשו להחזר החוב. במקום לנקוט שיטה שתאפשר חשיפה ישירה של מפעל או חברה, נתנו את ההרשאה הזו לבנקים.

ד' תיכון:

המטרה שלנו היתה לאפשר לחברות לגייס כספיהם בבורסה במישרין.

א' ויינשטיין:

לכן אני תומך בהצעה לקיים דיון יסודי בסוגיה הזו.

מכאן לבעיה השניה שעלתה. אני נגד הפיכת ועדת הכספים לבית דין ידה בכל חחום שהוא. אם נעשה כן לגבי הבנקים, יש גם גופים אחרים שיש לי אליהם טענות קשות, כמו הסוכנות היהודית, למשל.

בסיכום, אני מציע לפתוח בדיון על האמיסיות שהן על שולחננו, לא לסיים אותו היום. אני רוצה לשמוע את סגן שר האוצר בסוגיה הזו. נפתח בדיון, נמשיך בו, בלי כל קשר לענין המשכורות של מנהלי הבנקים. איננו יכולים שלא להתחיל בדיון על האמיסיות כיוון שתלויה ועומדת בעיה אחרת. לכן אני מתנגד.

י' כהן:

אבל הבנקים צריכים להיענות לבקשה הוועדה תוך זמן סביר.

א' ויינשטיין:

אני מבקש שהיושב-ראש יקבע מועד לדיון ברוויזיה שביקש חבר הכנסת דן תיכון.

י' צבן:

אני מבקש לשאול את היושב-ראש: האם מ"ז הועלה הענין לאחרונה בוועדה קיבלת איזה מידע הנוגע למימוש ההחלטה בדבר משכורתם של מנהלי הבנקים?

היו"ר א' י' שפירא:

ביום בו החליטה ועדת הכספים שעל הבנקים להמציא לה את הנחונים, התקשרתי בלעות הערב לאלי הורביץ. הוא אמר שמייד עם שובו ארצה - לאחר שבאותו לילה הוא יצא לארצות-הברית - הוא יזמן את המנהלים של ארבעת הבנקים ויבקש מהם להגיש את הנחונים.

י' צבן:

באיזה תאריך זה היה?

היו"ר א' י' שפירא:

זה היה ב-19 בנובמבר. (ד' תיכון: ב-20 באוקטובר). אז נתנו להם יהות עד 20 בנובמבר. ב-10 בנובמבר התקיים הדיון השניה.

אלי הורביץ חזר. לא הצלחתי להשיג אותו והתקשרתי עם מר איינהורן וביקשתי לבצע את החלטה. תשובתו הייתה שאין ספק שהיא תבוצע.

ביום רביעי העלה חבר הכנסת בן-אליעזר הצעה לסדר היום בכנסת ובה דרש שהנתונים על שכר הבכירים בבנקים יימסרו באופן שמי. למחרת ביום חמישי ביקש חבר הכנסת דן תיכון רוויזיה על החלית הוועדה. קיבלתי את בקשתו לרוויזיה, אבל לא הצבענו עליה. לפי הפרוצידורה המקובלת, קודם כל צריך להצביע על בקשה לרוויזיה, ואם הבקשה מתקבלת קובעים מועד לדיון. ההצבעה על רוויזיה לא הייתה. קיבלתי את הבקשה ואמרתי שאביא אותה להצבעה.

כאן אני שואל את חברי הוועדה: הייתה החלטה שעל הבנקים להגיש את הנתונים על שכרם של מנין הבכירים עם כל ההטבות שהם מקבלים. אני מדבר על החלטה מיום 19 בנובמבר, שעליה ביקש דן תיכון רוויזיה.

ד' תיכון:

גם בהחלטה זו הם לא עמדו.

היו"ר א' י' שפירא:

הענין הוא עקרוני. לאחר שהודעתי לאלי הורביץ על החלטה, הוא ביקש שהות של עשרה ימים ואמר שמייד עם שובו מחו"ל הוא יקרא למנהלי הבנקים, יודיע להם על החלטה ויבקש מהם לבצעה. הוא הוסיף כי מבחינת בנק לאומי הוא מתחייב שוועדת הכספים תקבל את הנתונים האלה.

י' ארידור:

אם כן, נחכה עד שנקבל את הנתונים.

היו"ר א' י' שפירא:

בנק לאומי מבקש אימור להנפקת אמיסיה עבור התאחדות בעלי התעשייה. במקום להנפיק אמיסיה באמצעות הבנק לפיתוח התעשייה הם מבקשים הפעם להנפיק את האמיסיה באמצעות בנק לאומי.

י' ארידור:

יש כאן שני מהלכים נפרדים. יש מהלך בחוך ועדת הכספים, אם תהיה רוויזיה או לא תהיה, זהו מהלך נפרד. יש מהלך אחר הנוגע להחלטה של ועדת הכספים, החלטה מחייבת שאיננה מתבצעת.

ד' תיכון:

החלטה שנחבלה לבקשתם.

ג' שפט:

ההחלטה איננה מחייבת בגלל העובדה שיש רוויזיה. קיבלתי את חוות הדעת של היועץ המשפטי של הוועדה.

ד' תיכון:

אם כן, ההחלטה הראשונה קיימת.

י' ארידור:

הם לא ביצעו שום החלטה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני עומד עכשיו להצביע על הרוויזיה.

י' ארידור:

חודיע שההנפקות לא יאושרו כל עוד הם לא יבצעו את החלטת הוועדה.

י' צנז:

ענין הרוויזיה איננו בסדר היום של הישיבה הזו.

היו"ר א' י' שפירא:

אני יכול לבקש ממזכיר הוועדה להתקשר עם ראשי הבנקים ולשאול האם הנתונים הוכנו ומתי הם חושבים להגישם לוועדה.

י' ארידור:

הוא לא צריך להתקשר אתם. אני רוצה לראות את החומר לנגד עיני.

ח' רמון:

ב-19 בנובמבר הם באו אלינו בבקשה מיוחדת נענינו לבקשתם המיוחדת, רוב הוועדה נענה. לכן אני עומד על כך שהם יעבירו את החומר בהתאם להחלטת הוועדה, לפחות ההחלטה המקילה והמתונה, ועד אז לא נדון בשום דבר הנוגע להם.

ג' שפט:

אני רוצה לקבל חשובה לשאלה: אם יש רוויזיה, האם החלטת הוועדה שרירה וקיימת או לא?

ח' רמון:

ההחלטה קיימת כל עוד אין החלטה אחרת.

ד' תיכונ:

ביום חמישי בעת שניסיתי להגניב עוד משפט בנושא, אמרת: למה לך, אישרנו את הרוויזיה. אינך יכול להציב נושא בסדר היום ולהצביע עליו אם הוא לא הופיע בהזמנות בכתב לישיבה. לכן גם אתה פוסל את הסיכום שלך ביום חמישי, אתה חייב לכלול את נושא הרוויזיה בסדר היום של הוועדה בכתב. זו זכותך אבל גם חובתך. לכן אינך יכול לקיים עכשיו שוב פעם הצבעה על הרוויזיה. אני רק מציע לך לא לשנות את הנוהג לפיו רוויזיה מתקבלת אוטומטית. אם תעמיד את הבקשה לרוויזיה להצבעה, לאחר שהיא אושרה ביום חמישי, מכאן ואילך הנוהג הזה יחול גם על בקשות שלך. אני מציע לך לא לפזר כאן ערפל. אם שגית ביום חמישי, תאמר: שגיתי. אבל אינך יכול לקבל החלטה שכן היתה רוויזיה ולא היתה רוויזיה, או שהיתה רוויזיה ואתה מצביע עליה עכשיו. זאת לא אתן לך לעשות.

היו"ר א' י' שפירא:

זאת לא אמרתי, אבל היועץ המשפטי שלנו יחווה דעתו בנושא.

ד' תיכונ:

לשאלתו של חבר הכנסת שפט, בכל מקרה, גם אם אתה אומר שהרוויזיה דוחה את ביצוע ההחלטה השניה, קיימת ההחלטה הראשונה שמעולם לא בוצעה. אל להם לבנקים להיתלות בטענה שמישהו ביקש רוויזיה ולכן הם אינם חייבים לבצע את ההחלטה.

ח' רמון:

יש החלטה קיימת.

י' ארידור:

אחת משתי ההחלטות ודאי קיימת. (ש' עמר: ההחלטה האחרונה קיימת). אני מוכן לקבל שההחלטה האחרונה קיימת. מדוע הם לא ביצעו אותה?

ח' רמון:

אין מחלוקת שהם לא ביצעו לא את ההחלטה הראשונה ולא את השניה.

ד' תיכונ:

אדוני היושב-ראש, תחליט מה תתחליט, אבל תעשה זאת בצורה מסודרת. לא אקבל פרשנות של מישהו ששתי ההחלטות אינן קיימות ולכן הבנקאים יכולים ליהנות מכל העולמות.

היו"ר א' י' שפירא:

הסדר המקובל הוא שכאשר חבר ועדה מבקש רוויזיה, היושב-ראש מקבל את בקשתו, והפרוצידורה היא שלא באותו יום אלא למחרתו או כעבור יומיים מצביעים על הרוויזיה. (י' מצא: מצביעים על הענין או על הרוויזיה?) לגופו של ענין מצביעים לאחר אישור הבקשה לרוויזיה. אבל היועץ המשפטי יחווה דעתו על כך.

י' כהן:

אם היושב-ראש מקבל את הבקשה לרוויזיה בשם הוועדה, כאילו הוועדה אישרה את הרוויזיה. למחרת היום מצביעים לגופו של ענין.

י' ארידור:

אני רוצה להסביר ליושב-ראש היכן הטעות שלו. אני מציע לטמוע את חוות דעתי המשפטית גם היא איננה עולה בקנה אחד עם מה שהיו"ר מצפה לטמוע.

אם חבר ועדה מבקש רוויזיה, ההצבעה אם להיעתר לבקשה מחיימת בישיבה אחרת. ההצבעה על המהות היא בישיבה שניה. אבל אנחנו נוהגים בוועדה, וזה נוהג מקובל, לקצר את ההליכים. דהיינו, מצביעים על הבקשה לרוויזיה כאשר היא מועלית, לפעמים אפילו באותה ישיבה.

חבר הכנסת דן תיכון ביקש רוויזיה. היושב ראש הודיע שהוא מקבל את הבקשה ומסכים לרוויזיה. כאשר היושב-ראש מודיע במהלך ישיבה על הסכמתו לרוויזיה, הוא עושה כך על דעת הוועדה, אם אין ערעור. ברגע שהיושב ראש הודיע שהוא מסכים לרוויזיה, אין ערך לשאלה אם הוא ביקש להריב יד או לא. החלטות רבות מחקבלות בוועדה על ידי הודעה של היושב ראש שהן התקבלו ואין לכך התנגדות.

לפיכך מה שקרה בישיבת הוועדה ביום חמישי, שלא רק דן תיכון הגיש בקשה לרוויזיה, אלא שהבקשה לרוויזיה התקבלה. מה שנוותר לעשות עכשיו הוא לקבוע מועד מתאים לדיון במהות ההצעה. זוהי הפרוצידורה הנהוגה בוועדה. זה לא סוהר את העובדה המשפטית שיכול היה היושב-ראש להגיד לדן תיכון: אעלה את בקשתך לרוויזיה לסדר היום באחת הישיבות הבאות. אבל לא זה מה שעשה היושב-ראש, אלא הוא הודיע: אני מקבל את הבקשה. והוא לא קיבל את הבקשה מבחינה טכנית אלא מהותית.

א' ויינשטיין:

הסעיף שעל סדר היום הוא האמיסיות, ואני מבקש לפתוח בדיון בנושא שעל סדר היום. אינני אומר שיש לסיים היום את הדיון בנושא, כי אני חושב שעל נושא האמיסיות צריך לקיים ישיבה נוספת. בתום הדיון יתכן ויהיו חברים שיגידו שהם אינם רוצים לאשר את הבקשה כל עוד לא בוצעה החלטת הוועדה. אבל לא יתכן שנקדיש שעה שלמה מהישיבה כדי לדון בשאלה מה אנחנו עושים היום. יש סדר היום, נפעל בהתאם.

היו"ר א' י' שפירא:

יש פה טעות באשר לכוונתי. בדרך כלל לאחר ההצבעה, מבקש חבר ועדה רוויזיה על ההחלטה שנחקבלה. (י' מצא: כך היה במקרה הנדון?) לא. חבר הכנסת דן תיכון לא השתתף לא בדיון ולא בהצבעה. הוא הגיע שבוא לאחר קבלת ההחלטה. כאשר הוא פנה אלי ואמר שהוא מבקש רוויזיה על ההחלטה, הבנתי שהוא מבקש זאת למרות שלא היה באותה ישיבה ייבה נחקבלה ההחלטה אלא שבוע ימים לאחר מכן. יכולתי לשאול את היועץ המשפטי האם אפשר אחרי שבוע ימים לבקש רוויזיה על החלטה שנחקבלה. (א' דמביץ: זה אפשרי...) התכוונתי לומר - וכך הבנתי - ללררות שהבקשה הוגשה באיחור של שבוע ימים מיום קבלת ההחלטה, אני מוכן לקבל את הבקשה, אבל לדון בה לפי הפרוצידורה הרגילה, כלומר להצביע על הבקשה לרוויזיה לא באותו יום

אלא למחרת או כעבור מספר ימים. אם בהצבעה מתקבלת הבקשה לרוויזיה, ייקבע מועד לדיון בהצעה.

עכשיו אני מבקש את חוות הדעת של היועץ המשפטי.

ח' רמון:

הנוהג בוועדה שאנחנו מקבלים באופן אוטומטי כל בקשה לרוויזיה. כך החלטנו. (היו"ר א' י' שפירא: אבל מייד לאחר קבלת ההחלטה שעליה מבקשים רוויזיה). בלי הגבלות. (היו"ר א' י' שפירא: אחרי חודש ימים?) מדוע אי אפשר לקבל בקשה לרוויזיה אחרי חודש ימים? כי בדרך כלל החלטה שמתקבלת גם מתבצעת. ואז אין הגיון לבקש עליה רוויזיה.

נניח שהבנקים מייד לאחר הישיבה בה נתקבלה ההחלטה היו מגישים את החומר שנתבקשו להגיש. במקרה כזה גם דן תיכון היה מבין הבקשה שלו לרוויזיה היא בעייתית. לכן יש הגיון לבקש רוויזיה בזמן. אבל דן תיכון הודיע באותו יום שהוא יבקש רוויזיה.

ד' תיכון:

פניתי למזכיר הוועדה והודעתי לו על כך.

ח' רמון:

הוא הודיע לוועדה שהוא מבקש רוויזיה. מאחר ולא קיבלנו את החומר מהבנקים עד עצם היום הזה, בוודאי שלא קרה דבר וזכותו לבקש רוויזיה. ואם הוא מבקש, בקשתו מתקבלת אוטומטית. אני מצביע נגד לגופו של עניין. אבל אנחנו מצוים לנהוג על פי הנוהג, אלא אם היושב-ראש רוצה לשנותו, ואז אינני יודע מה יקרה.

כיוון שהנושא לא היה על סדר היום, אני מציע לקבוע מחר הצבעה על הצעתו של דן תיכון, ומה שיוכרע - יוכרע. אחר כך נתייחס לעניין האמיסיות, אם אנחנו רוצים להשתמש בעניין זה כלהץ או לא, בלשונו של אריאל ויינשטיין. אבל הבה נפריד בין הדברים. זוהי הצעתי.

א' דמביץ:

נעבור מן הקל אל הכבד. דבר שהוא פשוט, שאני הצבעה על רוויזיה לא מסוג א' ולא מסוג ב' אלא אם זה נכלל בסדר היום בכתב והופץ לחברים. אשר לשאלה אם יש שתי הצבעות אחרי שסוכם בוועדה באופן לא פורמלי שתהיה רוויזיה, אני מודה שאני מרגיש שיש איזה שינוי אטי בנוהל. בכנסת הקודמת היו שתי הצבעות. האוטומטיות התבטאה בכך שלא היתה שאלה אם תהיה הצבעה על השאלה אם תהיה רוויזיה או לא אלא זה יועמד בסדר היום כחובת הצדק. לאט לאט רבו היוצאים מן הכלל ויתכן שאפשר כבר לומר, כמו שאמר חבר הכנסת ארידור, שהנוהג נהפך. לאמור, שאין קודם כל הצבעה אם תהיה רוויזיה ואחר כך הצבעה על הרוויזיה לגופה, אלא כיוון שרבו המקרים בהם היתה הצבעה אחת לגופו של עניין אחרי שהעניין כוכם באופן בלתי פורמלי, אפשר לטעון שיש כבר שינוי שהיה הדרגתי, שבמרבית המקרים הדבר הוא כך. אבל נדמה לי שאם היושב-ראש אומר שהוא הבין את הדברים כפי שהבין, שהנוהג החדש עוד לא נשתרש די הצורך והוא רוצה שיהיו שתי הצבעות, אפשר לעשות אחת מן השתיים: או באמת לקיים שתי הצבעות, או להחליט שבמקרה זה כאשר העניין יועמד לסדר היום מחר, תהיה הצבעה לגופה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מקבל את חוות הדעת.

י' מצא:

בשעתו העליתי את הענין מבחינה עקרונית, כי התפלאתי איך שבוע ימים לאחר קבלת ההחלטה מבקשים ררוויזיה. אבל לא מפריע לי אם תחליט שתהיה ררוויזיה. אני רק רוצה שנקבע כלל אחד. אמר חבר הכנסת חיים רמון, שברגע שחבר מבקש ררוויזיה, הנוהג הוא לפחות מאז אני חבר בוועדה שהיושב-ראש מקבל אוטומטית את הבקשה. (ח' רמון: לא היושב-ראש; הוועדה.) אם תאמר שמכאן ואילך תהינה שתי הצבעות, לא אתנגד. אבל אני רוצה שייקבע כלל ברור ואחיד - ררוויזיה אוטומטית או שתי הצבעות.

י' צבן:

אני מציע לכבד כללים פורמליים. אינני מציע ללוועדת הכספים יהיו נוהגים שונים מאלה שבוועדות אחרות. הנוהג לקבל בקשה לררוויזיה באורח אוטומטי הוא נוהג טוב, אבל האקט הפורמלי חייב לדעתי להיעשות.

היו"ר א' י' שפירא:

אתה מבקש שתי הצבעות.

י' צבן:

כן. אבל במקרה זה הודעת בישיבת הוועדה שאתה מקבל את הררוויזיה, ובוועדה היחה הרגשה כאילו מצביעים עליה. כדי להסיר כל ספק אני מציע שנאשר עכשיו בהצבעה את ההודעה שלך על קבלת הררוויזיה, תכלול את הנושא בסדר היום של הישיבה מחר, ומחר נקיים את הדיון לגופו ונצביע.

היו"ר א' י' שפירא:

תמיד היו שתי הצבעות, וההצבעה הראשונה אף פעם לא הייתה באותו יום בו ביקש חבר הוועדה את הררוויזיה.

בסיכום, אני מודיע הננהג בעתיד כמו בעבר - לא נצביע מייד על בקשה לררוויזיה אלא היושב-ראש יודיע מתי תתקיים ההצבעה בשאלה האם מסכימים לררוויזיה או לא. לאחר ההצבעה על הררוויזיה, אם היא תתקבל, יתקיים דיון על הנושא ולאחריו הצבעה. זהו הנוהג שהיה קיים תמיד בוועדת הכספים. לאחר שהייתה אי הבנה בענין זה, כי החברים פירשו את ההודעה שלי שאני מקבל את הבקשה לררוויזיה כאילו הייתה על כך הצבעה, אני מציע שנקיים עכשיו הצבעה פורמלית בשאלה האם יש הסכמה לררוויזיה או לא.

ה צ ב ע ה

הבקשה לערוך ררוויזיה על החלטת הוועדה בנושא שכר מנהלי הבנקים, נתקבלה

היו"ר א' י' שפירא:

אני אודיע לבנקים שייעבירו מייד את החומר לוועדה.

אנחנו עוברים לדיון באמיסיות, ונהחיל באמיסיות של חברה לישראל מימון והנפקות בע"מ; כלל הנפקות לחעמיה בע"מ; אלקטרה (ישראל) בע"מ.

ג' שפט:

אדוני היושב-ראש, הודעת קודם לכן שההצבעה על החלטת הוועדה תתקיים מחר. אם ההצבעה לא תתקיים מחר, נשאלת השאלה שהיועץ המשפטי חייב להשיב עליה: איזו החלטה דל הוועדה קיימת? כדי להסיר ספק אני מציע שההצבעה על ההצעה של חבר הכנסת דן תיכון לגופה תתקיים מחר.

א' דמביץ:

ברגע שיש בקשה לרוויזיה, ההחלטה הזו על כל מרכיביה מושעת ויש צורך לבדוק אם היא תחאשר או לא. אחד המרכיבים במפורש או במשתמע של ההחלטה שמדובר בה היה אותו מרכיב שביטל את ההחלטה הקודמת. אם ההחלטה כולה נתונה לרוויזיה, גם אותו ביטול של ההחלטה הקודמת גם הוא נתון לרוויזיה. לאמור, ההחלטה הקודמת עדיין תופסת, ההחלטה הראשונה, עד אשר הרוויזיה תקבע אם היא מבוטלת במסגרת ההחלטה החדשה או איננה מבוטלת.

ג' שפט:

לכן אני מציע שמחר בבוקר תחקיים הצבעה על ההצעה לגופה.

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו עוברים לדיון על האמיסיות.

י' ארידור:

אני מבין שלא תהיה היום הצבעה על האמיסיות של הבנקים.

היו"ר א' י' שפירא:

לא תהיה הצבעה היום על האמיסיות של הבנקים.

ד' תיכון:

אבל דיון יתקיים?

היו"ר א' י' שפירא:

אמרתי שלא תהיה הצבעה. הדיון יתקיים, הנושא הוא בסדר היום.

מ' פרידמן:

מלבד האמיסיות של הבנקים יש שלוש בקשות של חברות לפטור ממס הכנסה ריבית המשהלמת על איגרות חוב, חוץ מן המס שיש לנכות במקור: כלל הנפקות לתעשייה שמבקשת להנפיק סדרה של איגרות חוב בסכום של 18,750,000 ש"ח; אלקטרה (ישראל) שמבקשת להנפיק איגרות חוב הניתנות להמרה במנזות בסכום של 3,560,000 ש"ח; והחברה לישראל מימון והנפקות המבקשת להנפיק איגרות חוב בסכום של 4.5 מיליון ש"ח.

בדיון הקודם ביקשו כמה מחברי הוועדה, ובעיקר חבר הכנסת ארידור, להוסיף לתשקיף מה שהדגשנו בכמה ישיבות, שהבקשה היא לאשר הגבלת מס, דהיינו שהריבית המשלמת לרוכשי איגרות חוב תחוייב במס במקור של 35% כחקרה מס סופית.

ח' רמון:

ביקשנו גם להוסיף בתשקיף שהוועדה איננה אחראית לאמיסיה.

מ' פרידמן:

לא היה שום ספק בכך, אבל לבקשתכם הוחפנו בתשקיף שהוועדה התייחסה, כפי שדורש החוק, אך ורק להגבלת המס ולא לאמיסיה כולה. הנוסח תואם עם חבר הכנסת ארידור.

גב' מ' דאיבוג:

נאמר בתשקיף שוועדת הכספים באישורה התייחסה אך ורק להגבלת המס.

ח' רמון:

אני מבקש שייכלל בתשקיף סעיף מפורש ולא במשתמע שאין באישור של הוועדה משום המלצה לרכוש את איגרות החוב.

מ' פרידמן:

כל זמן שהוועדה לא ביקשה את ההערה הזו, אני מסופק אם הציבור ידע שהנושא טעון אישור הוועדה. היום אנחנו מוסיפים שהגבלת המס אושרה על ידי ועדת הכספים.

ח' רמון:

כל עוד הציבור יצא נשכר מהנפקות אלה, לא יעניין אותו לדעת אם ועדת הכספים אישרה או לא אישרה הגבלת מס. אבל ביום שהציבור יפסיד מכך, הוא ידע וגם יבוא לכאן ויטען שאנחנו אחראים. יש לנו מספיק נסיון בתחום הזה. וכי אנחנו המלצנו על רכישת מניות הבנקים? - אבל אמרו שאנחנו אחראים.

ח' קופמן:

אמנם האיחוד של הוועדה מתייחס רק להגבלת המס על הריבית, אבל אני רוצה לשאול על ההלוואה לסאיטקס. מהן הערבוביות להחזר ההלוואה? אנחנו יודעים שמצבה של סאיטקס הוא חמור.

היו"ר א' י' שפירא:

ההנפקה היא של חברת כלל. סאיטקס היא חברת בת של כלל. האחריות לאמיסיה חלה על כלל.

ח' קופמן:

מדוע מציינים כאן במיוחד את ההלוואה לסאיטקס?

מ' פרידמן:

כי לסאיטקס מיועד סכום נכבד מכספי ההנפקה. אבל סאיטקס, כפי שאמר היושב-ראש, היא חברת בת של כלל. איננו צריכים לשאול את כלל באיזה תנאים היא נותנת הלוואות לחברות הבת שלה. אנחנו מוסרים זאת כאינפורמציה לוועדה שרוצה לדעת למי מיועדים הכספים האלה. אין בכך משום הטלת אחריות לא על הוועדה, לא על האוצר ולא על הרשות לניירות ערך.

ד' תיכון:

אני מציע לאשר רק את האמיסיה של חברת אלקטרה ולעכב את האישור של האמיסיות של כלל ושל החברה לישראל.

האוצר, כאשר הציע את הרפורמה בשוק ההון והעברת גיוס הכספים מהמשלה לחברות הפרטיות, טען שרפורמה זו תוזיל את הכסף לפירמות ובכך תתרום לפיתוח התעשייה. לאחר היסוסים רבים אישרנו את ההסדר אבל היו לנו הסתייגויות באשר לגובה הריבית שתושט על התעשייה בעקבות הרפורמה. אמרנו שנחזור ונדון בנושא לאחר צבירת נסיון. ואכן צברנו נסיון, שמראה כי יצרנו מונופול ואולי קרסל חדש. חברות העוסקות בייצור אינן מגייסות כסף. מי שמגייס כסף לפיתוח התעשייה אלה הם שלושת הבנקים הגדולים וכך שתיים או שלוש חברות גדולות דוגמת כלל או החברה לישראל. מה שקורה בפועל שחברות תעשייתיות הפכו להיות סמוכות על שולחנם של הבנקים, שמכתיבים להם תנאי אשראי דרקוניים מבחינת גובה הריבית שהן חייבות לשלם. ובמקום להוזיל את עלות ההון לתעשייה אנחנו נותנים יד לייקור הריבית במשק לתעשייה הישראלית.

אילו הביקורת הזו היחה אך ורק שלי הייתי מאיע ליושב-ראש להתעלם ממנה, כי אני אינני מביין במה שקורה בשוק ההון. אבל לאחר שהשמעתי את הביקורת נמצאו לה תומכים רבים באוצר, ביניהם סגן שר האוצר והממונה על שוק ההון. גם הם הגיעו למסקנה שמשוה לקוי בשיטה הזו, שכנראה הפירמות הפרטיות אינן מסוגלות לגייס הון, ולכך הן נאלצות להיכנע לתכתיבים של הבנקים.

אחה בעצמך אמרת, אדוני היושב-ראש, שבשעתו הבנק לפיתוח התעשייה גייס את הכסף עבור התעשיינים. אבל לחצו עליהם לגייס את הכסף באמצעות בנק אחר. (היו"ר א' י' שפירא: לא לחצו..). תאמין לי, לחצו. (היו"ר א' י' שפירא: מי לחץ?) בנק לאומי.

אני מציע שנאשר את האמיסיות לפירמות הפרטיות, דוגמת אלקטרה שלמעשה שייכת לכלל, אבל נעכב את האישור לקונצרנים הגדולים, ובכלל זה לבנקים, עד שהוועדה תקיים דיון מקיף בנושא וחשמע את העמדות של סגן שר האוצר והממונה על שוק ההון.

י' כהן:

אם באמת גיוס ההון באמצעות הבנקים מעלה את שיעורי הריבית לתעשייה, זה נזיז לדיון נפרד. אבל כאן לפנינו דוגמה בולטת למה שאנחנו מעוניינים בו. אנחנו אומרים לחברות לגייס כסף מהציבור ולא מהממשלה לפיתוח התעשייה. ולענין הריבית, כאן נאמר שאיגרות החוב ישאו ריבית בשיעור שלא יעלה על 8.5%.

ד' תיכון:

זוהי הריבית המשתלמת לרוכשי איגרות החוב. מי שמקבל את הכסף משלם ריבית של 12%-13%. (מ' פרידמן: הוא משלם תוספת של 2% ריבית).

י' כהן:

ריבית של 8.5% היא סבירה.

לכן צריך לאיר את ההנפקות, ויחד עם זה לקיים דיון עם הבנקים בנושא של גיוס כסף בשוק ההון, למי ניתנים כספי האמיסיות ובאיזה תנאים.

א' ויינשטיין:

אני רוצה להבדיל בין הנפקה ישירה של פירמה לבין הנפקה של בנק עבור מספר פירמות. פירמה המבקשה לגייס כספים בבורסה, בין אם זו פירמה קטנה או גדולה או קונצרן, היא חושפת את עצמה בתשקיף, והתשקיף נבדק על ידי הרשות לניירות ערך. כאשר בנק מנפיק אמיסיה עבור מספר פירמות, הוא מחלק את הכספים לפי שיקול דעתו ובהתאם לאינטרסים שלו. לא פעם הבנק מעביר את הכספים ללקוחות שלו החייבים לו כסף. אם לבנק יש אמצעים משלו לתח הלוואות, יפעל לפי הבנתו; אבל אלה הם כספים שהוא מגייס מן הציבור. לא יחכן לתח לבנק יד חפשית בחלוקת כספים אלה.

לכן אני תומך בהכיעה לקיים דיון בנושא בטרם הצבעה ולזמן לדיון את סגן שר האוצר, את הממונה על שוק ההון ואת מנהל הרשות לניירות ערך, כדי לשמוע מהי עמדתם.

היו"ר א' י' שפירא:

יש הגיון בדברין, חבר הכנסת ויינשטיין, אבל יש בהם טעות אחת. בתשקיף של הבנקים לקראת הנפקת אמיסיות נאמר במפורש למי מיועדים הכספים האלה. (ד' תיכון: הם אומרים - מפעלי תעשייה). התאחדות התעשיינים היא המבקשת מהבנק להנפיק אמיסיה עבור מפעלי תעשייה והיא אשר ממליצה על חלוקת הכספים למפעלים.

חבר הכנסת ויינשטיין אמר, ובצדק, שאם חברה מנפיקה אמיסיה בבורסה, היא גם חייבת לחשוף את עצמה לציבור. אבל אני חייב לומר לך שהבנקים עושים לירות חשוב לתעשייה כאשר הם מנפיקים אמיסיה עבור מפעלי תעשייה. כי יש מפעלים קטנים וגם בינונים שאינם מסוגלים לצאת בהנפקה בכוחות עצמם, והם זקוקים לעזרתם של הבנקים. הפעם ההנפקה של בנק לאומי היא עבור התאחדות התעשיינים.

א' ויינשטיין:

אם בנק מחלק את כספי האמיסיה למפעלים שונים ונותן לכל אחד אחוז מסוים מההנפקה, זה עניין אחר. אבל יש מקרים שבנק נותן את מרבית כספי ההנפקה ללקוח אחד. אני רוצה לדעת אם יש הגבלות על הבנק בכל הנוגע לחלוקת הכספים.

ח' רמון:

מה שאמר דן תיכון על הפערים בשיעורי הריבית איננו רלוונטי כאשר חברה כמו כלל מנפיקה אמיסיה עבור חברות הבה שלה. מזה משנה איזה ריבית משלמת סאיטקס לחברת האם שלה עבור ההלוואה? כי אם סאיטקס מפסידה, זהו הפסד על חברה כלל. דיברנו על פער לא סביר בשיעורי ריבית שגובים הבנקים, שעיסוקם בכך. הבנקים מרוויחים על הפערים בריבית. אבל זה לא חל על חברת כלל או על החברה לישראל.

אני גם רוצה לומר לדין תיכון שהגורמים היחידים המתחרים עם הבנקים על ההנפקות בבורסה אלה הם הקונצרנים הגדולים כמו כלל או החברה לישראל. חברה קטנה איננה יכולה לצאת לבורסה, כי הוצאות התשתית להנפקה הן גבוהות. לא חשוב מהו סכום ההנפקה, ההוצאה לתשתית היא קבועה. לכן חברה קטנה מוטב לה לשלם ריבית יותר גבוהה לבנק עבור הכסף מאשר לצאת בעצמה בהנפקה. אנחנו צריכים לדאוג שהבנקים לא ינצלו את מעמדם כמונופול לרעה ולא יגבו ריבית לא סבירה, כדי להפער בין עלות הכסף למגייסת כלל לבין עלות הכסף למגייסת חברה באמצעות בנק לא יהיה גדול מדי.

לכן אני מציע לאשר היום את ההנפקות של החברות הלא בנקאיות.

לגבי הבנקים יש בעיה ראשונה ממין העניין באופן ישיר, כי הם לא סיפקו עדיין נתונים שהתחייבו לספק למרות שחלפו כמעט שבועיים מהמועד הנקבע לכך. הוועדה שלנו גילתה נדיבות כלפיהם, היא עשתה מחווה והלכה לקראתם, אבל הם לא עמדו בהתחייבותם. אני מבקש שעניין זה יוסדר.

שנית, אנחנו רוצים לשמוע פרטים, אם אפשר, על הפער בשיעורי הריבית שמשלמת חברה קטנה, שהבנק מגייס עבורה כספים בבורסה, לבין הריבית שמשלמת חברה גדולה, ואם ניתן להקטין את הפער הזה.

מ' שטרית:

כלל מבקשת להנפיק אמיסיה של 18,750,000 ש"ח, מזה מיועדים 3,750,000 ש"ח לסאיטקס. האם אנחנו צריכים לקבל פירוט למי מיועדים כספי ההנפקה? ואם לא, מדוע מציינים בבקשה את סאיטקס דווקא?

מ' פרידמן:

משום שזהו הסכום הגדול והבולט ביותר.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מניח שכיוון שמפעל סאיטקס לא יורד מהכותרות, הם רוצים להגיד בכך שיש מגמה לסייע למפעל שנקלע לקשיים.

א' שלום:

הבנקים הנפיקו לא פעם אמיסיות עבור גופים קלאיים והתייבוחיים. אני מסכים שנקיים דיון על ההנפקות האלה, כי כאשר אנחנו מאשרים לבנקים הנפקות, הם מגייסים את הכסף ומשתמשים בו כראות עיניהם ולא מחלקים את הכספים לפי קריטריונים קבועים וברורים.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מביא לאישור את האמיסיות.

ה צ ב ע ה

הוהלט: לאשר את הצווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) -
אמיסיות של: חברה לישראל מימון והנפקות בע"מ;
כלל הנפקות לתעמיה בע"מ; אלקטרה (ישראל) בע"מ.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה לומר כמה מלים על הבנקים, ואני אומר את דברי בגלוי
ואפשר לצטט אותי. היו כאן חברי הכנסה שניהלו מאבק על כל הנפקה כאשר
לא ביצעו את ההמלצות בדו"ח ועדה-בייסקי, ואני נתתי ידי לכך. היום
כל המנהלים הנוגעים בדבר פשוט. יפת, גזית, אהרן מאיר התפטרו מכל
החברות. גם רקנטי עזב. ועדה-בייסקי בדו"ח שלה המליצה שהמנהלים
יתפטרו, אבל היא לא המליצה לחסל את הבנקים. לכן אין מקום לקנטרנות
ולנקמנות אישית.

ישבנו עם ראשי הבנקים, חיים רמון ואנכי. יגאל כהן לא השתתף
בפגישה כי הוא היה חולה. התברר שאלי הורביץ איננו מקבל היום את
המשכורת הגבוהה ביותר. אפילו חיים רמון ביקש לא לכלול בנתונים את
המשכורת של יושבי הראש כדי לא להקטין את הממוצע. אנחנו יודעים
כאיחן ברגלס לא שודד את בנק הפועלים.

הבנקים ימסרו את הנתונים. אנחנו צריכים לשמור על שפיות הדעת ולא
לתת יד לאקטים אנשי דמוקרטיים. אם מישהו רוצה לטעון כי בגלל הסדר המניות
צריך להלאים את הבנקים, כפי שהציע חבר הכנסה בן-אליעזר, ידבר על הלאמה.
אבל מדוע להעליב ולפגוע? אם אלי הורביץ יפרוש מבנק לאומי מי יבוא
במקומו? האם יביאו לבנק הפועלים אדם יותר מוכשר מעמירם סיון? האם
יחליפו את איינהורן? יש בבנקים הנהלות חדשות. אי אפשר כל הזמן לרדת
לחיי אנשים אלה שיראו עצמם כל הזמן בכותרות. איזו אחריות ציבורית
היא זו?

ח' רמון:

הוועדה קיבלה החלטה. באו מנהלי הבנקים וביקשו לשנות את ההחלטה,
ואפילו אני אמרתי: נלך לקראתם. הסכמתי אתך, אדוני היושב ראש. הרוב
המכריע של חברי הוועדה הסכים להצעה הזו. אני מעריך שאם מחר תהיה הצבעה,
התוצאה לא ישתנו. אבל לא על כך מדובר. מדובר על מסמן פשוט שהבנקים
נתבקשו להכין ולהגיש לוועדה. אתה כיושב ראש צריך לשמור על כבוד של
הוועדה. ראשי הבנקים הם שביקשו לשנות את ההחלטה. נעתרנו לבקשה,
למרות שזה היה קשה.

היו"ר א' י' שפירא:

אלי הורביץ לא היה בארץ.

ח' רמון:

וכי אלי הורביץ הוא המכין את החומר? הוא צריך לתת הנחיות.

היו"ר א' י' שפירא:

כיו"ר איגוד הבנקים הוא היה צריך לזמן אליו את ראשי הבנקים
ולהסביר את ההחלטה.

ח' רמון:

ההחלטה של הוועדה פורסמה והם יכלו לפעול לפיה. אני רואה בזה סחבת לא מכוונת. לאחר שהלכנו לקראתם ושינינו את ההחלטה, הם אינם ממהרים כלל למלא אחריה. לא יקרה דבר אם חבוא אליהם כיושב ראש הוועדה ותאמר להם בשם הוועדה שאתה רואה בחומרה את העובדה שעד כה הם לא העבירו את החומר ואתה מבקש להגישו תוך יומיים או שלושה ימים. ואז בלי סנקציות תכלול את הנושא בסדר היום של ישיבת הוועדה בעוד שבוע ימים.

ד' דנינו:

דבריו, אדוני היושב-ראש, יצרו את הרושם כאילו חברי ועדת הכספים רודפים את מנהלי הבנקים. כך השתמע מדבריו. אינני רואה כך את הדברים. נכון שמנהלי הבנקים התפארו. אבל מדוע לא יכולים המנהלים של היום להמציא לוועדה את הנתונים על המשכורות? מי מבטיח לך שהם לא ינהגו כמו קודמיהם, ואולי אף בצורה יותר גרועה?

לכן אני חולב שאתה כיושב-ראש הוועדה מופקד על שמירת כבודם של חברי הכנסת, ומן הראוי שחאמר לראשי הבנקים: הלכנו לקראתם, אינכם יכולים להתעלם מהדרישה של הוועדה. (היו"ר א' י' שפירא: הם אינם רוצים להתעלם מהחלטת הוועדה). עד עכשיו הם התעלמו.

היו"ר א' י' שפירא:

דע לך, חבר הכנסת דנינו, שירא שמים אותה, שלא תעמוד על דם רעך זהו לאו מפורש בחורה. (ד' דנינו: דמים זה גם כסף.)

מ' פרידמן:

יש כמה הערות שראוי שייאמרו גם אם הקואלים אינם נוכחים. גם החשקיפים של הבנקים, מלבד אלה המיועדים לקבוצה של מפעלים, וגם הלוואות אלה אינם ניתנות באופן חפשי אלא על פי המלצות של התאחדות התעשיינים, גם תשקיפים אלה תמיד כוללים פירוט. לדוגמה, ההנפקה השניה של בנק לאומי כולה מיועדת למבני תעשייה.

א' ויינשטיין:

אני רוצה שחברה מבני תעשייה תוציא תשקיף ותחשוף את עצמה לציבור.

מ' פרידמן:

איש מבין הגורמים המאשרים הנפקות איננו מאושר מן המצב. כפי שגם אמרו סגן שר האוצר והממונה על שוק ההון, אנחנו עושים כל מאמץ כדי לעודד פירמה המסוגלת לכך לצאת בעצמה בהנפקה. אבל יש סכום מינימלי שמתחתיו לא משתלם לצאת לבד בהנפקה, והסכום הוא בסביבות 4 מיליון דולר. הבורסה גם איננה מסכימה להנפקה בסכום קטן מזה מבחינת תנאי הסחירות, כי אין כאן פיזור.

כל סכום מכספי ההנפקות לחקלאות ניתן בחיאום עם משרד החקלאות.

לענין הריבית, המרווחים של הבנקים נעים בין 1.5%-2.5%, הכל לפי טיב הלקוח. הממשלה מגייסת כסף בריבית של 6%-6.5%. רק טבעי הדבר שחברה, שאיננה יכולה לתת בטחונות כמו הממשלה, חייבת לתת ריבית יותר גבוהה ב-2%-2.5%.

היו"ר א' י' שפירא:

בכך סיימנו את הדיון באמיסיות ואנחנו עוברים למעיף הבא.

שינויים בתקציב לשנת 1986

אנחנו עוברים לדיון בפניות של הממונה על התקציבים לשינויים בתקציב.

מ' שטריח:

אני מודיע כבר עכשיו שאני מבקש לעכב את אישור פניה מס' 191 כדי לשמוע את ההסברים של מינהל מקרקעי ישראל, וכך את אישור פניה מס' 189 כדי לשמוע עליה הסברים מאנשי משרד הליכון.

פניה מס' 166 - בנק יהב

הוחלט: לאשר פניה מס' 166.

פניה מס' 174 - משרד העבודה והרווחה

א' גבחון:

בתחילת השנה לא תמיד ההוצאות ברורות מראש. היתה רזרבה פנימית במשרד העבודה והרווחה לנושא כוח אדם. התברר שהצרכים הם אמיחיים ומוצע להפחית את הרזרבה.

הוחלט: לאשר פניה מס' 174.

פניה מס' 175 - תקציב המינהל האזרחי - אושרה.

פניה מס' 176 - תקציב המינהל האזרחי - אושרה

פניה מס' 177 - תקציב המינהל האזרחי - אושרה

פניה מס' 178 - תקציב משרד החינוך והתרבות - אושרה

פניה מס' 179 - תקציב משרד החינוך והתרבות - אושרה

פניה מס' 181 - משרד הפנים

א' ויינשטיין:

אני מבקש לשמוע בכמה הם חולבים להעלות את תעריפי האגרות, הדרכונים, אשרות היציאה וכדומה.

א' קרשנר:

תעריפים אלה טעונים אישור הוועדה. אין העלאות של תעריפים בלי אישור הוועדה.

צ' קפלן:

ההכנסות מהאגרות נכנסות לקופת המדינה. סוכם שמשרד הפנים יקבל את הכספים האלה למימון פעילותו השוטפת.

הוחלט: לאשר פניה מס' 181.

פניה מס' 183 - משרד הבינוי והשיכון - מע"צ - אושרה

פניה מס' 186 - משרד העבודה והרווחה - אושרה

פניה מס' 189 - משרד הבינוי והשיכון
היו"ר א' י' שפירא:

לבקשתו של חבר הכנסת שטרית אנחנו מעכבים את אישור הפניה לקבלת הסברים מאנשי משרד הבינוי והשיכון.
הוחלט: לעכב את אישור פניה מס' 189.

פניה מס' 190 - משרד הבטחון - תקציב המינהל האזרחי - אושרה
פניה מס' 191 - מינהל מקרקעי ישראל

הוחלט: לעכב את אישור פניה מס' 191 לקבלת הסברים.

פניה מס' 192 - משרד החינוך והתרבות
א' קרשנר:

אלה הם שינויים פנימיים בתקציב הפיתוח של משרד החינוך - הפשרת רזרבה לבינוי חדרי לימוד וסיוע בהפיכת מקלט ציבורי בנהריה למעבר חת קרקעי.

ע' סולודר:

ועדת המשנה לתקציב הבטחון ביקרה בנהריה וראתה שחסרים שם מקלטים.

הוחלט: לאשר פניה מס' 192.

פניה מס' 193 - משרד החינוך והתרבות
א' קרשנר:

הפניה נועדה לתקצב הרואה להתחייב לרכישת ציוד למיחשוב משרד החינוך. הפרוייקט אושר בוועדת הרכישות המרכזית.

הוחלט: לאייר פניה מס' 193.

פניה מס' 194 - משרד החינוך והתרבות - מילגות לסטודנטים מחו"ל
מ' שטרית:

אני רוצה להבין מדוע נותנים מילגות לסטודנטים מחו"ל.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מבקש לעכב את אישור הפניה. אני רוצה לשמוע על כך הסברים מאיש משרד החינוך והתרבות.

הוחלט: לעכב את אישור פניה מס' 194 לקבלת הסברים.

פניה מס' 196 - תקציב משרד החינוך והתקבות (טלוויזיה לימודית)
א' ויינשטיין:

אני מבקש לעכב את אישור הפניה כי אני רוצה בהזדמנות זו להציג שאלות לאנשי הטלוויזיה הלימודית.

י' קפלן:

איך מקום לקשור זאת לאישור ההעברה החקציבית. הטלוויזיה הלימודית מפעילה הינה שירות טלסקס. יש לה הכנסות מהשידורים האלה. אם אינכם מאשרים את הגדלת ההוצאה המותנית בהכנסה, כל העניין נעצר.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מודיע שאזמין לשבוע הבא את אנשי הטלוויזיה הלימודית ותוכל להציג להם כל שאלה שנראית לך חשובה. האם לאור הודעה זו אחת מוכן לאשר היום את הפניה?

א' ויינשטיין:

לאחר שאשמע הסברים והבהרות אוכל להחליט איך להצביע על הפניה.

י' קפלן:

זוהי יחידת סמך. כל הפרטים מופיעים בחוברת התקנות של המשרד.

א' ויינשטיין:

אני מבקש לדחות את האישור עד לאחר הישיבה עם אנשי הטלוויזיה הלימודית.

הוחלט: לעכב את אישור פניה מס' 1986 לקבלת הסברים.

תקנות עידוד החסכון (תכניות חכון דולר-מדד) (תיקון מס' 5)

א' קרשנר:

בתיקון לתקנות מוצע להגדיל את הריבית המינימלית לחוסך שנשאר בתכנית עד תום תקופת החסכון מ-1.5% ל-3% לשנה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מביא את התקנות לאישור.

ה צ ב ע ה

תקנות עידוד החסכון (תכניות חסכון דולר-מדד) (תיקון מס' 5) - אושרו.

היו"ר א' י' שפירא:

אני נועל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.15)